

Національний
банк України

Огляд фінансового сектору

28 листопада 2024 року

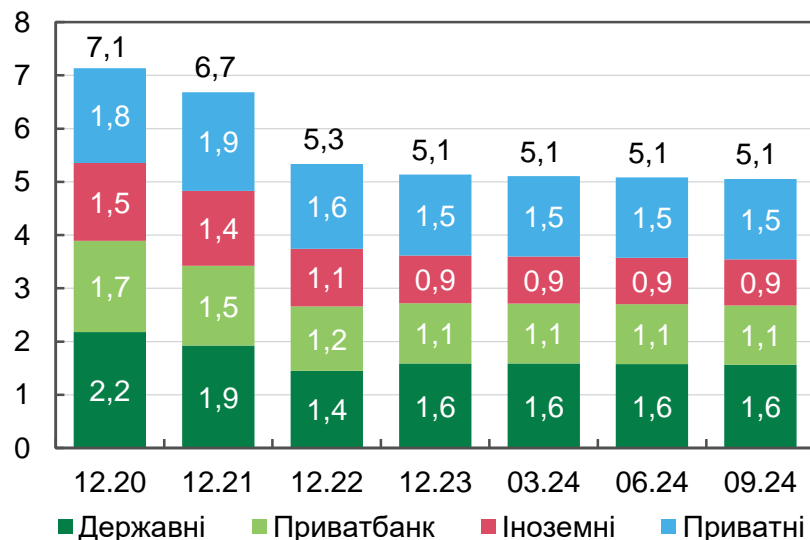

Головне

- Банківська інфраструктура лише незначно змінилася, окремі фінустанови оптимізують мережу.
- Банки і надалі покладаються на фондування від клієнтів, попри сезонні коливання залишків воно в цілому є стабільним.
- Скорочення ставок за роздрібними депозитами останнім часом сповільнилося, за корпоративними ставки навіть незначно зросли. Тим не менш інерційне зниження вартості фондування тривало.
- Гривневі кредити бізнесу надалі зростають, у річному вимірі – майже на 23%. Швидше зростає портфель позик МСП, основні реципієнти – торгові та агрокомпанії.
- Триває зростання кредитів населенню, зокрема й іпотеки попри тривалу переорієнтацію “єОселі”.
- Показники якості кредитного портфеля покращуються вже понад рік, хоча банки дещо песимістичніші в оцінках її зміни надалі.
- Рентабельність банків у середньому скоротилася до 46%, однак чиста процентна маржа та операційна ефективність надалі висока.
- Банківський сектор успішно перейшов на нові нормативи капіталу і виконує вимоги до його достатності зі значним запасом, який допоможе зберігати стійкість та продовжити кредитування попри підвищення податку.
- Небанківський фінсектор під регуляцією НБУ поволі оговтується від шоків війни та пристосовується до нових умов роботи. Значно скоротилася кількість установ, однак активи практично всіх сегментів дещо зросли.

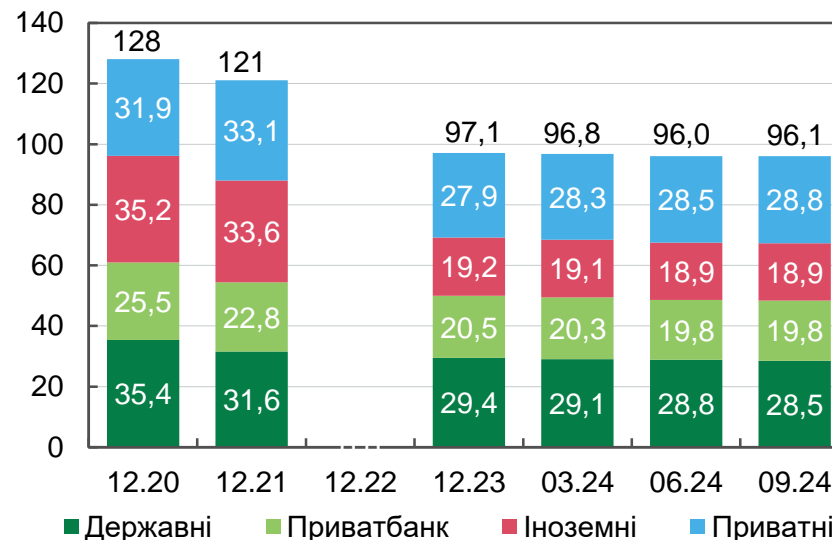
Банківська мережа надалі незначно скорочувалася

Кількість структурних підрозділів банків*, тис. од.

* Відокремлені структурні підрозділи й головні офіси.
Джерело: НБУ.

Облікова чисельність штатних працівників банків*, тис. осіб

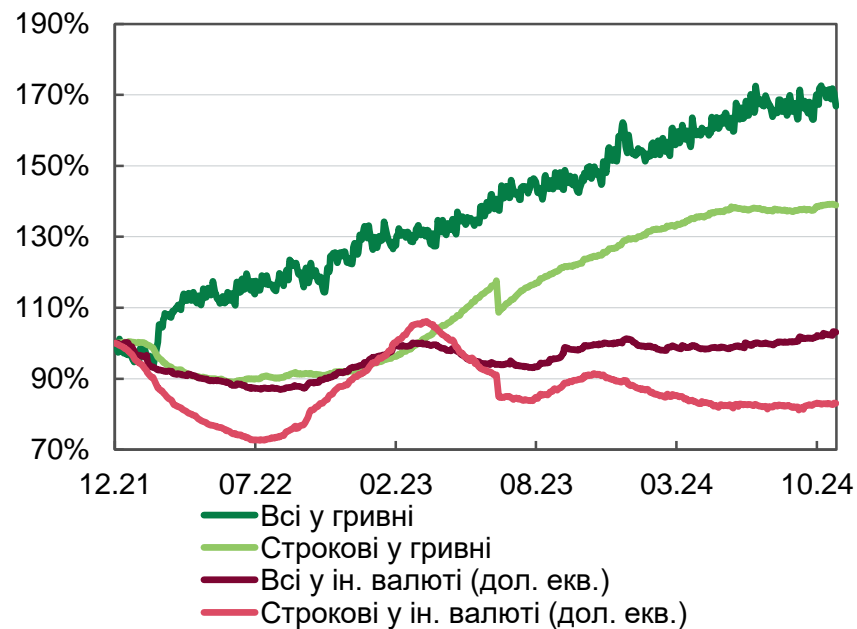

* З 1 квітня 2022 року до 1 жовтня 2023 року статистичні дані не збиралися.

- У III кварталі банківська мережа скоротилася на 32 відділення, найбільше в Ощадбанку і Приватбанку, які оптимізували мережу.
- Передусім скоротилася кількість відділень у прифронтових областях та Києві.
- Упродовж кварталу кількість працівників банків майже не змінилася, зросла у приватних банках, але зменшилася у державних.
- У секторі відсутні будь-які ознаки структурних зрушень у інфраструктурі або ж персоналі, обсяги платежів зростають.

Фондування від населення та бізнесу не викликає занепокоєнь

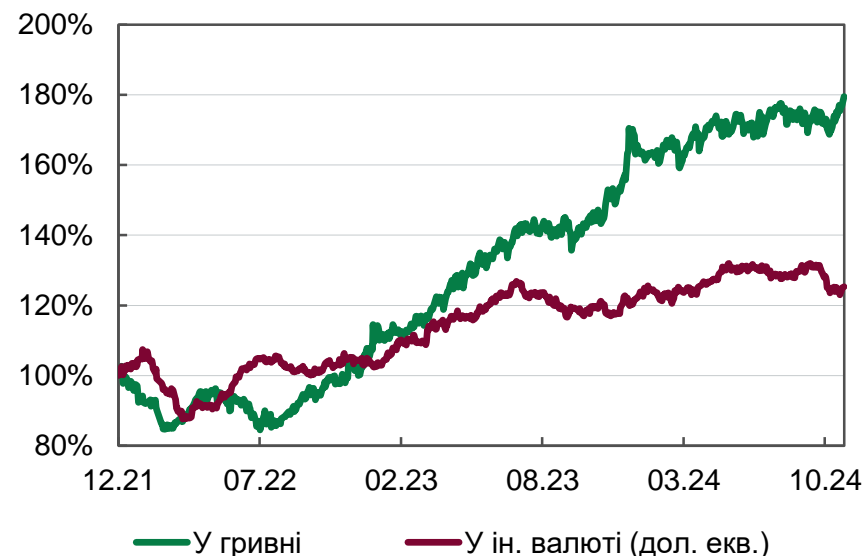
Кошти фізичних осіб, 31.12.2021 = 100%

У банках, платоспроможних на 1 жовтня 2024 року.

Джерело: щоденні дані на 04.11.2024, НБУ.

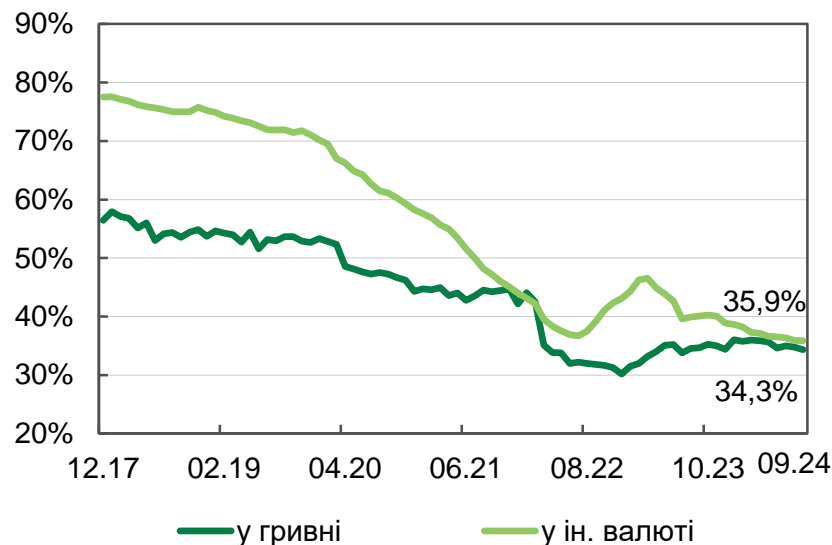
Кошти суб'єктів господарювання, 31.12.2021 = 100%

- У вересні зростання гривневих коштів населення відновилося після літньої перерви, річні темпи зростання – +15.4% у гривні та +6% в іноземній валюті.
- Приплив коштів бізнесу також в цілому стабільний, попри окремі коливання: річні темпи зростання у гривні становили 20.2%, в іноземній валюті – +9.6%.
- Банки можуть надалі покладатися на фондування від клієнтів та майже не користуються іншими джерелами.

Частка строкових коштів населення стабільна

Частка строкових коштів населення

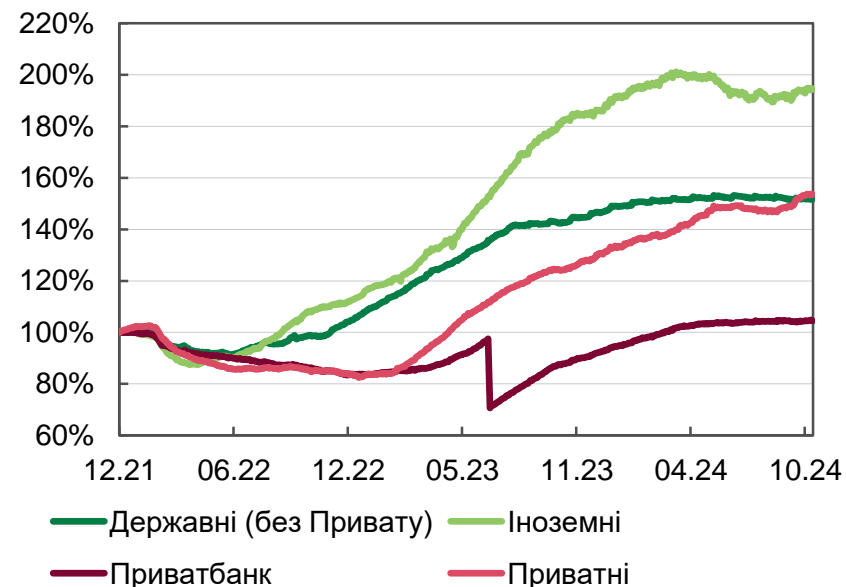

Без ретроспективних коригувань даних окремих банків.

У банках, платоспроможних на 1 жовтня 2024 року. Остання дата – за даними квартальної звітності з урахуванням коригувань.

Джерело: НБУ.

Строкові гривневі кошти фізосіб, 31.12.2021 = 100%

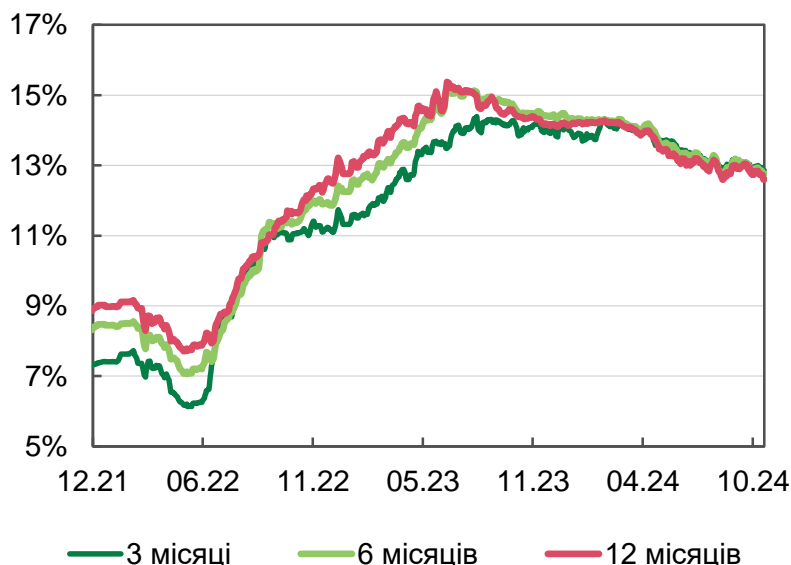
У банках, платоспроможних на 1 жовтня 2024 року.

Джерело: щоденні дані (на 26.10.2024 р.), НБУ.

- Строкові депозити населення у гривні зросли за рік на 14,3%, хоча темпи приросту останнім часом знизилися. Водночас строкові депозити в іноземній валюті за рік скоротилися на 5,1%.
- Випереджаюче зростання коштів на поточних рахунках є рушієм поступового зменшення частки строкових депозитів у гривні у загальному обсязі гривневих коштів населення. Разом з тим, ця частка протягом року була стабільно вищою за третину.

Зниження ставок останнім часом сповільнилося

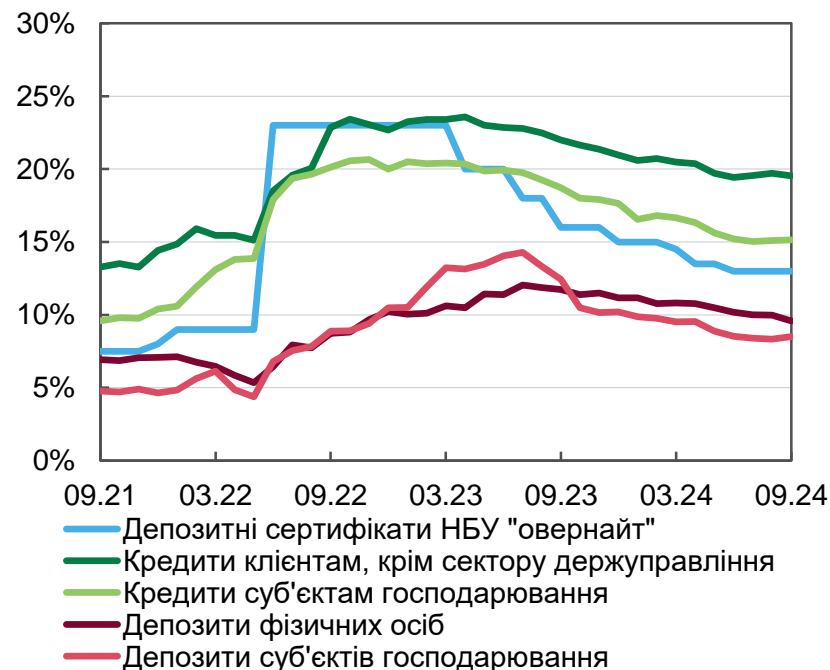
Український індекс ставок за депозитами фізичних осіб у гривнях*, % річних

* 5-денна ковзна середня.

Джерело: Агентство "Thomson Reuters".

Відсоткові ставки за новими депозитами та кредитами у гривні*, % річних

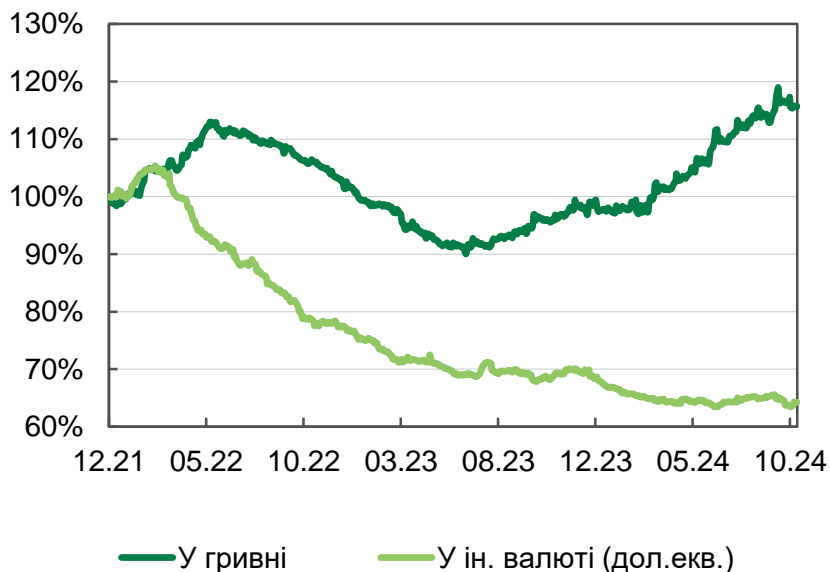

* Без пролонгації або інших змін кредитних умов.

- У III кварталі ставки за депозитами йшли вниз, але повільніше, ніж у попередньому, премія за строковість майже відсутня.
- Під час прийняття рішень про рівень депозитних ставок банки найбільше зважають на ціну ресурсів на ринку, а її ключовий показник – депозитні ставки у конкурентів.
- Вартість залучень від бізнесу протягом кварталу коливалася, врешті дещо зросла до 8.5% річних.
- За рік ставки за гривневими кредитами бізнесу скоротилися суттєво, на 3.6 в. п. до 15.1%₆ річних.

Чистий гривневий кредитний портфель бізнесу надалі зростає

Чисті кредити суб'єктам господарювання, 2021 = 100%

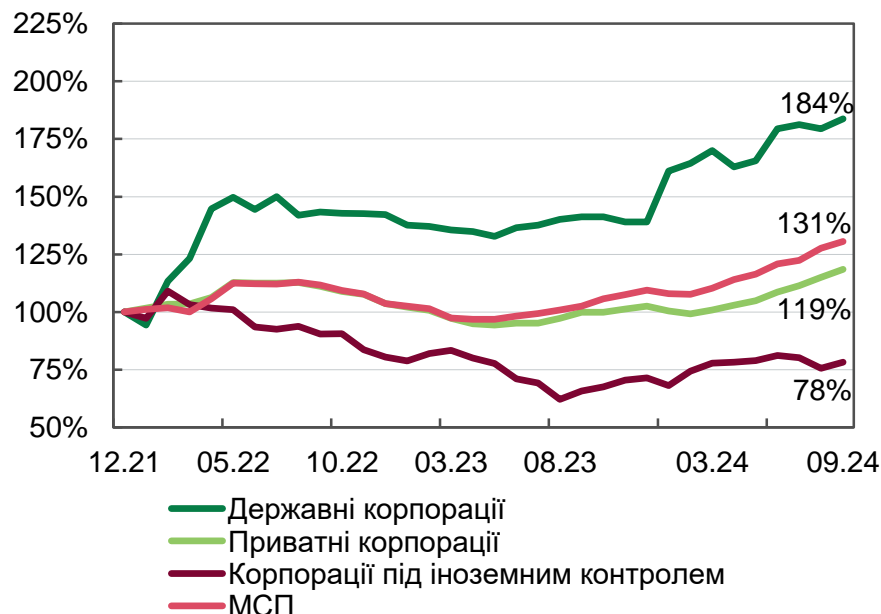

У банках, платоспроможних на 1 жовтня 2024 року.

Джерело: НБУ.

- Чистий гривневий кредитний портфель бізнесу за III квартал зріс на 6.9% та на 22.9% у річному вимірі, темпи зростання подібні в банків усіх груп.
- Кредити малим та середнім підприємствам (МСП) у III кварталі зросли на 7.9% (близько 28% р/р) й становлять близько 60% чистого гривневого кредитного портфеля бізнесу.
- Надалі зростає роль несубсидійованого кредитування: частка кредитів у програмі “Доступні кредити 5-7-9%” знизилася до 34%, а заборгованість за програмою майже не зростає.
- Обсяги гривневих кредитів зростають у більшості секторів через поступове відновлення попиту на кредити та поліпшення умов кредитування. Найбільше нові кредити зосереджуються у торгівлі та агросекторі.

Чисті гривневі кредити нефінансовим корпораціям, 2021 = 100%

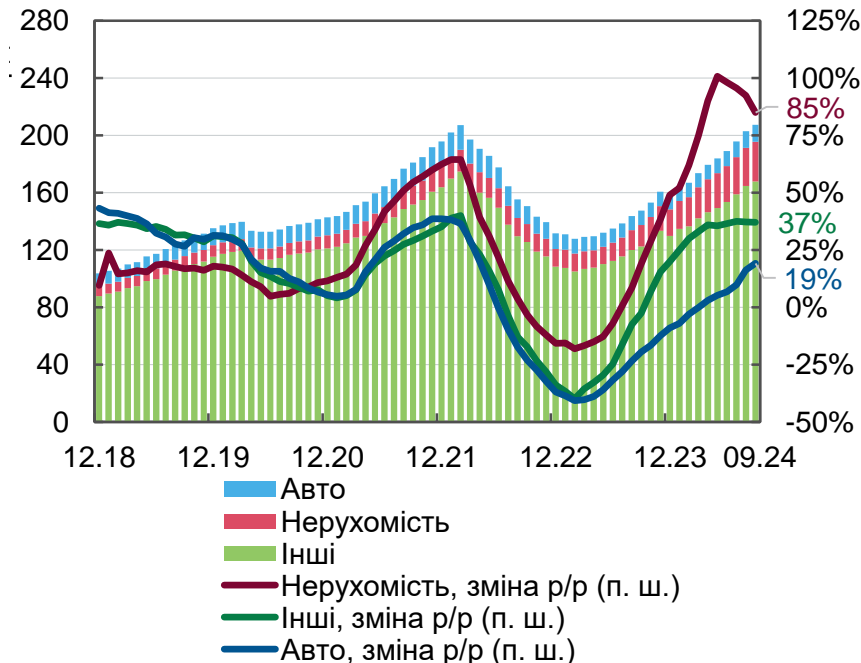

У банках, платоспроможних на 1 жовтня 2024 року.

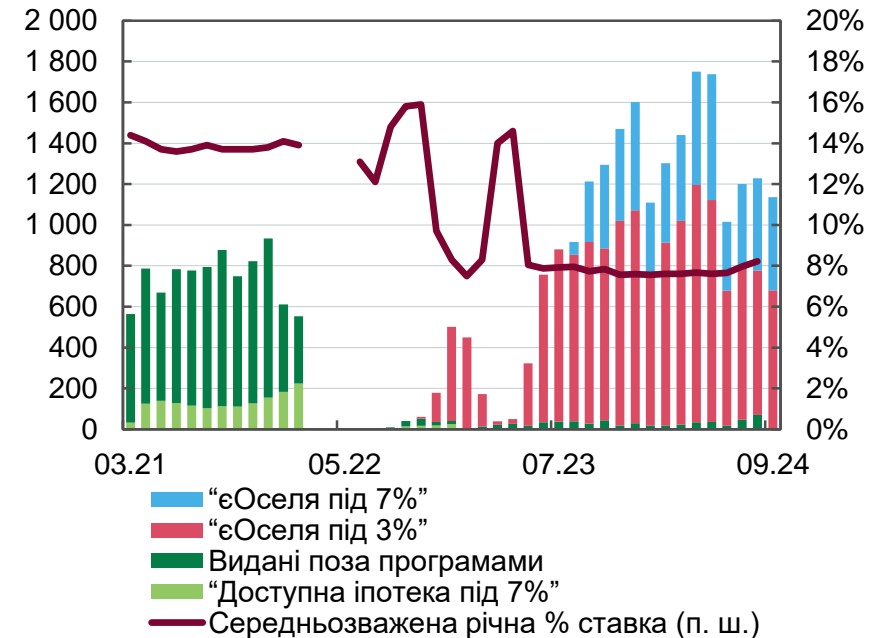
Джерело: НБУ.

Банки надалі активно кредитують населення

Чисті гривневі кредити фізичним особам, млрд грн

Нове іпотечне кредитування, млн грн

* За вересень недоступні дані про іпотеки, видані поза програмою.

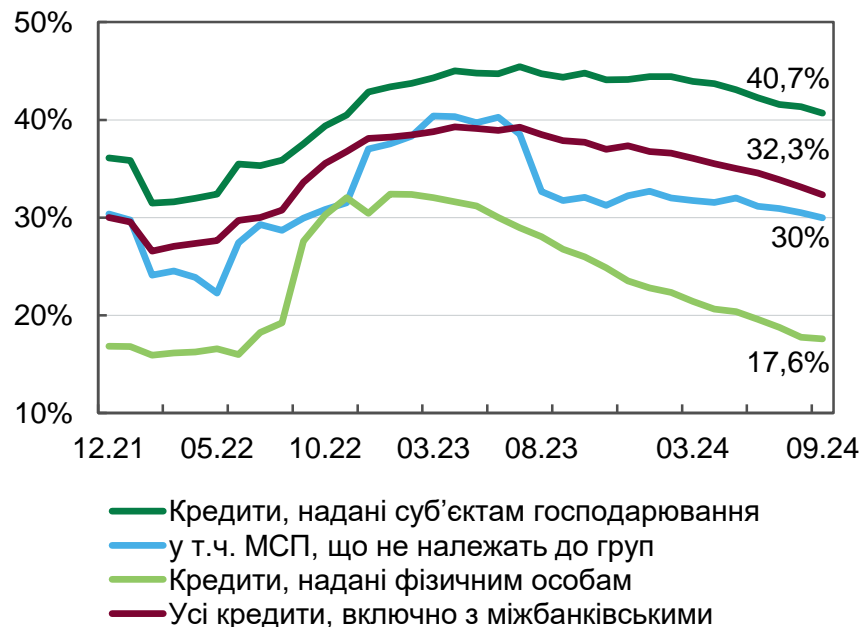
Джерело: дані банків, ФРП, УФЖК.

Джерело: НБУ.

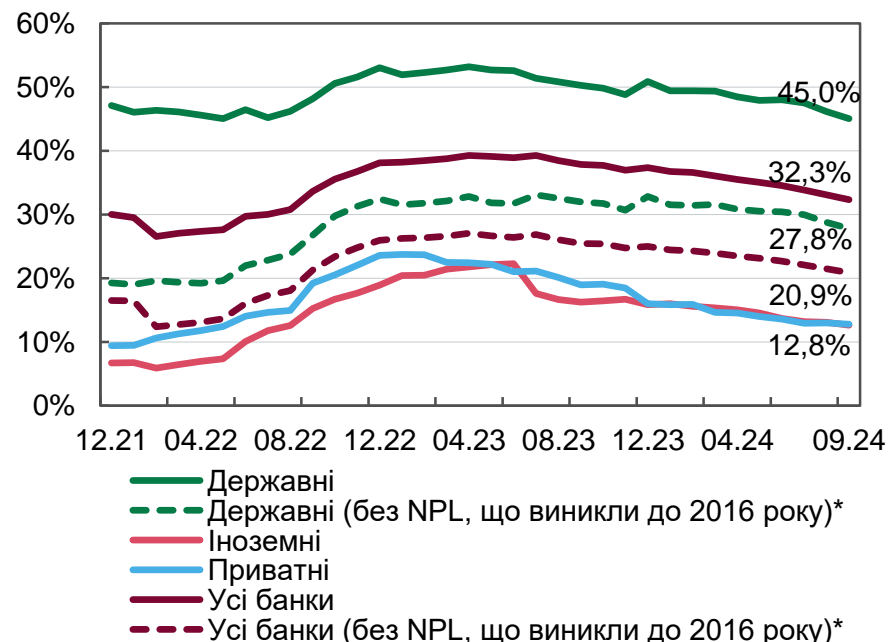
- Темпи зростання чистого роздрібного кредитного портфеля перевищують 40% у річному вимірі.
- У сегменті незабезпечених споживчих позик надалі домінують два банки, однак конкуренція дещо посилилася і зростає частка інших кредиторів.
- Нові видачі за програмою "eОселя" дещо знизилися у зв'язку зі спробами перефокусування програми на первинний ринок та невпевністю джерел фінансування УФЖК.

Частка непрацюючих кредитів скорочується в усіх групах банків

Частка непрацюючих кредитів у портфелях банків

Частка непрацюючих кредитів у портфелях банків за групами

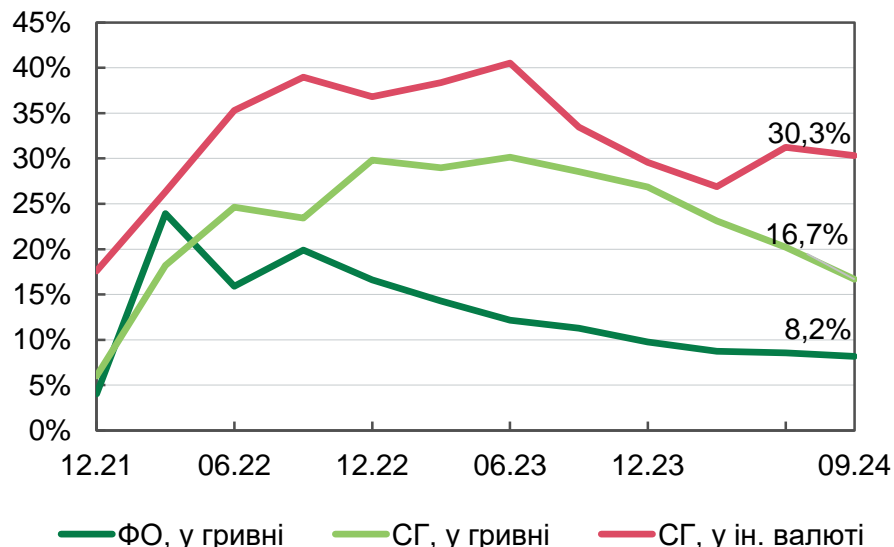

У банках, платоспроможних на 1 жовтня 2024 року. * Без врахування боргів колишніх власників ПриватБанку та старих боргів часів до кризи 2014-2016 роках. Джерело: НБУ.

- Частка NPL зменшилася до 32%, або 21% без врахування боргів екс-власників Приватбанку та старих боргів часів до кризи 2014 – 2016 років.
- Рушіями зниження частки NPL надалі є нарощення банками нових кредитів та списання роздрібних NPL, передусім держбанками.
- Покриття NPL резервами збільшилося до 85%. Найнижчий показник у банків з приватним капіталом – близько 68%, для банків з державним (без Приватбанку) та іноземним капіталом – 75.1% та 74% відповідно.

Показники якості кредитного портфеля поліпшуються вже понад рік

Частка кредитів на 2 стадії* оцінки за МСФЗ 9 у чистих кредитах

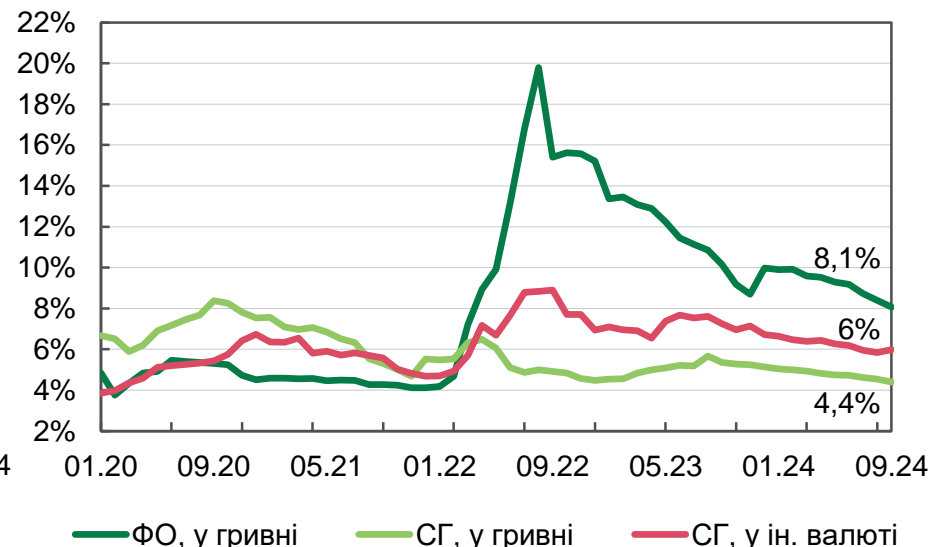

* Стадії знецінення за МСФЗ 9.

У банках, платоспроможних на 1 жовтня 2024 року.

Джерело: НБУ.

Покриття резервами за МСФЗ 9 працюючих кредитів фізичних осіб (ФО) та суб'єктів господарювання (СГ)

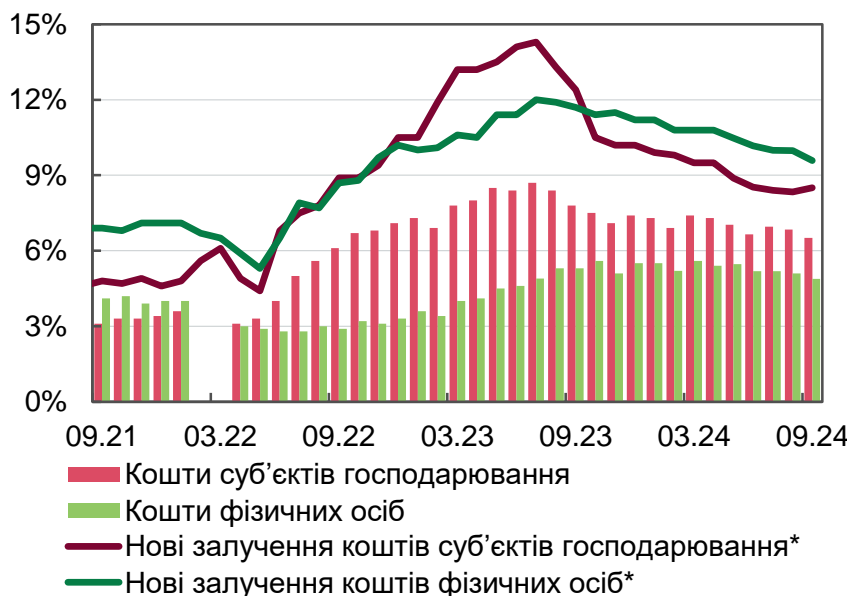
У банках, платоспроможних на 1 жовтня 2024 року.

Джерело: НБУ.

- Близько 5% корпоративних позичальників зазнали дефолту за гривневими кредитами упродовж 12 місяців до жовтня, і цей показник навіть незначно знизився в останні три місяці до рівнів, співмірних з періодами макроекономічної стабільності.
- Частка кредитів бізнесу в гривні на 2-й стадії оцінки за МСФЗ 9 (кредити, для яких відбулося суттєве зростання кредитного ризику) становить близько 17%, а населення – 8%. Для цих кредитів ризику в цілому вищі, однак обидва показника поволі скорочуються.
- Банки відзначають високу якість портфеля, хоча очікують певного її погіршення надалі, що скоріше можна назвати нормалізацією втрат.

Банки зберігають високу маржу

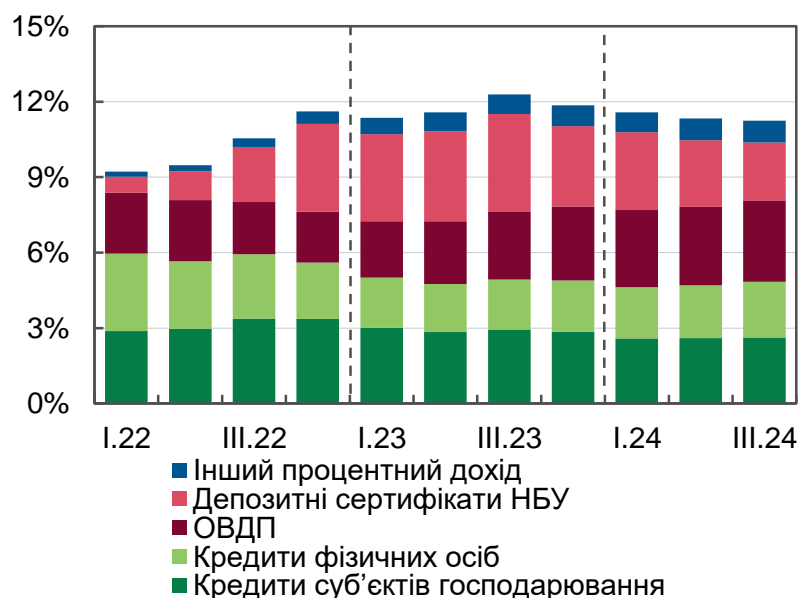
Вартість коштів бізнесу та населення у гривнях, % річних

* Без пролонгації або інших змін кредитних умов. Дані про вартість депозитного портфеля та зобов'язань за лютий-березень 2022 року не подавалися.

Джерело: НБУ.

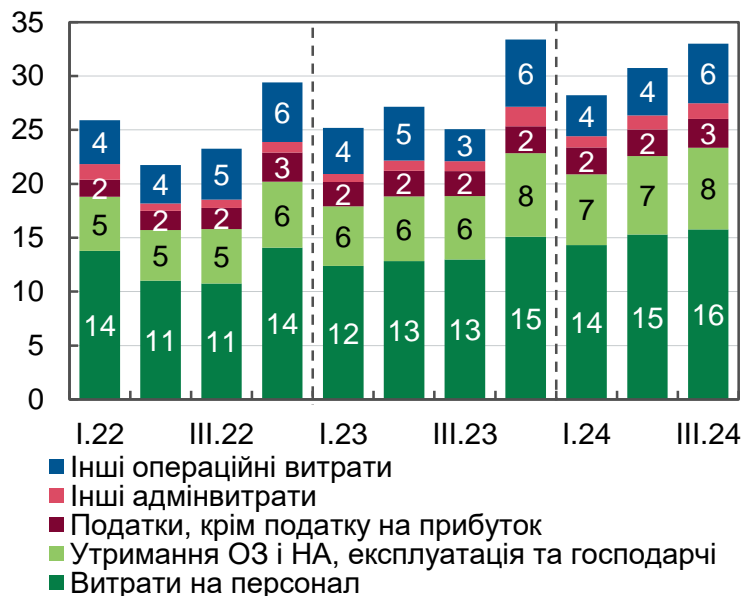
Співвідношення складових процентних доходів та чистих активів

- Вартість зобов'язань скорочувалась слідом за зниженням ринкових ставок.
- Дохідність від депозитних сертифікатів НБУ за квартал відчутно знизилась, як і частка процентних доходів від цього інструменту – до 19%.
- Дохідність від ОВДП та роздрібних кредитів натомість дещо зросла, корпоративних кредитів – була стабільною.
- Чиста процентна маржа повернулася на рівень 7.6%.

Операційна ефективність залишається високою попри вищі витрати

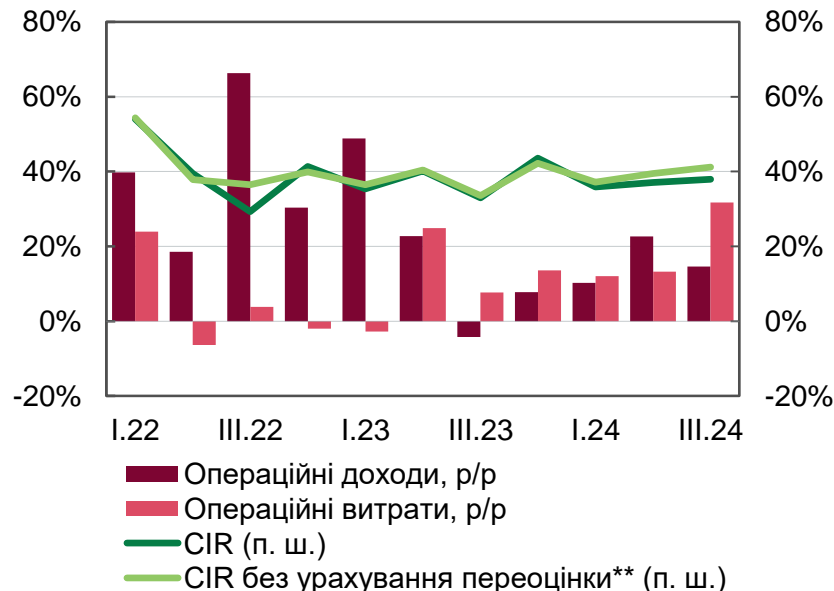
Складові операційних витрат банків, млрд грн

ОЗ – основні засоби, НА – нематеріальні активи.

Джерело: НБУ.

Річна зміна операційних доходу та витрат та Cost-to-Income Ratio (CIR)

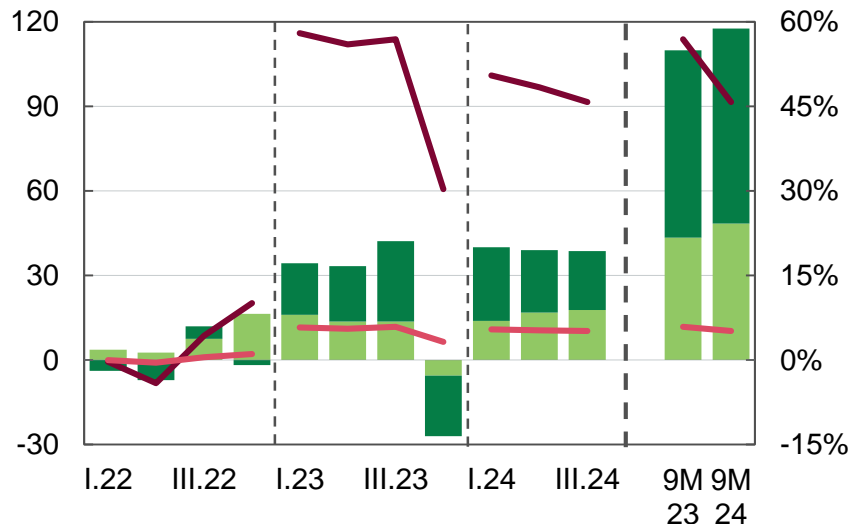
*Валюти, цінних паперів, деривативів

Джерело: НБУ.

- Операційні витрати за III квартал зросли швидше, ніж операційний дохід, тож зростання чистого операційного прибутку до відрахувань у резерви уповільнилося.
- У III кварталі зросли всі основні складові операційних витрат, серед адміністративних найбільше за обсягом – витрати на персонал.
- Операційно збитковими за квартал були 10 малих банків.
- CIR становив 37.9% за квартал порівняно з 37.1% за II квартал – дуже хороший показник попри незначне погіршення.

Сектор надалі прибутковий, відрахування в резерви низькі

Фінансовий результат за квартал та рентабельність капіталу банків

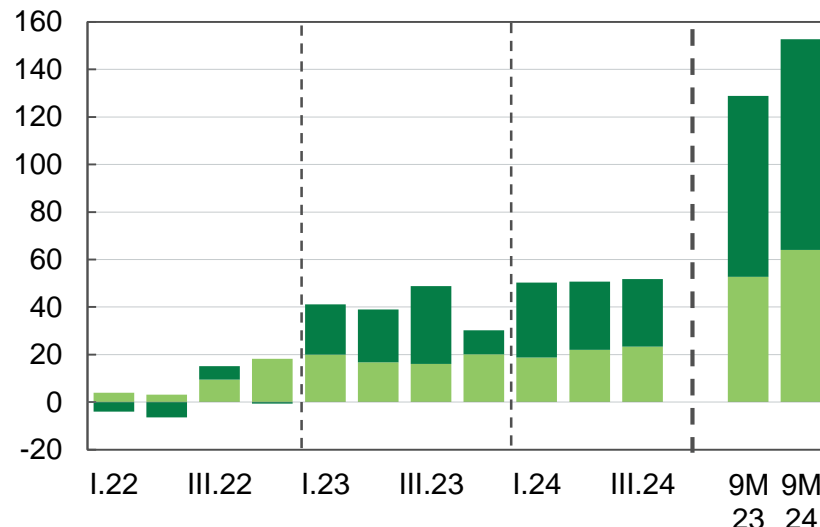

■ Фінрезультат інших платоспроможних банків, млрд грн
 ■ Фінрезультат Приватбанку, млрд грн
 — ROE** (п. ш.)
 — ROA** (п. ш.)

За I – III квартали 2023 року податок на прибуток за ставкою 18%. У грудні здійснено коригування податку на прибуток за ставкою 50% ретроспективно за рік, уточнені дані. У 2024 році – податок на прибуток за ставкою 25%. * Накопичувальним підсумком з початку року.

Джерело: НБУ.

Прибуток до оподаткування за квартал, млрд грн

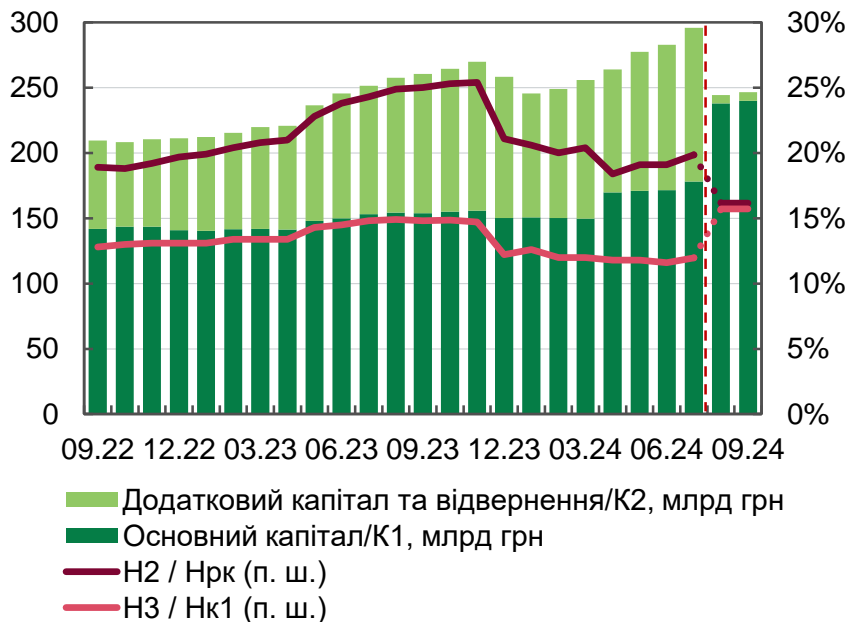

■ Приватбанк ■ Інші платоспроможні банки

- CIR надалі становить менше 40% попри його незначне погіршення через зростання витрат – дуже хороший.
- Протягом 2024 року рушієм формування резервів знову було лише зростання обсягів активів.
- Рентабельність капіталу за 9 місяців була 45.8%. У разі набрання чинності законом, що передбачає 50% податок на прибуток банків, рентабельність капіталу знижується до близько 30%. Це рівень 2021 – початку 2022 року.

Сектор із запасом виконує нові вимоги до капіталу

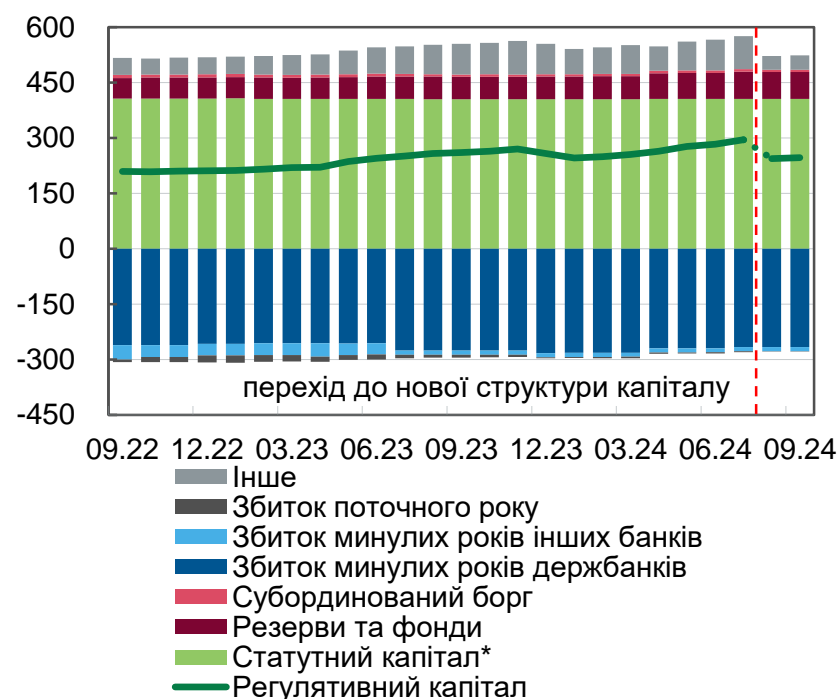
Регулятивний капітал та нормативи достатності капіталу

*K1 – капітал 1 рівня, K2 – капітал 2 рівня, Нрк – норматив регулятивного капіталу, Нк1 – норматив капіталу 1 рівня.

Джерело: НБУ.

Зміна обсягу регулятивного капіталу після переходу до нової структури, млрд грн

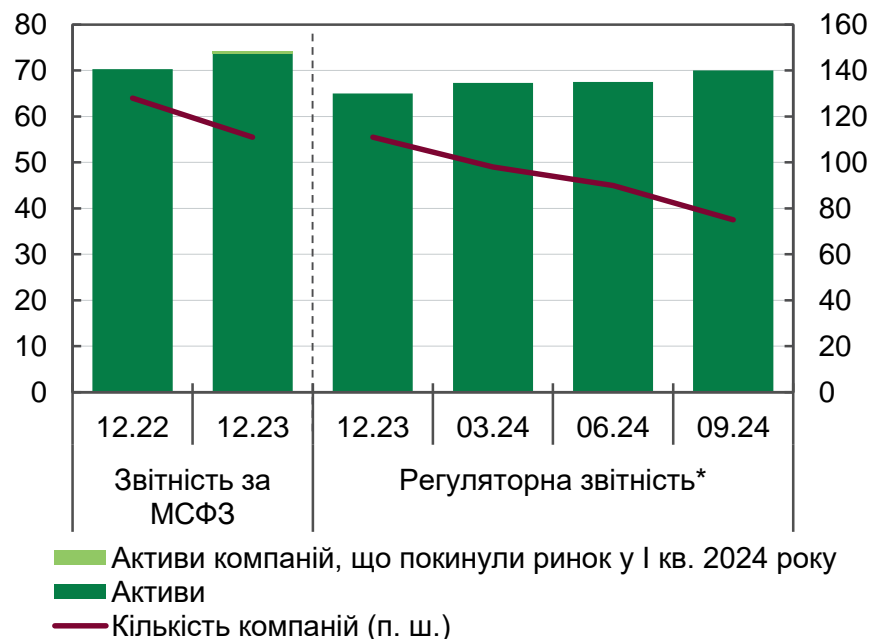

Джерело: НБУ.

- Після того, як банки перейшли до нової структури капіталу і покрили капіталом ринковий ризик, висока достатність капіталу сектору збереглася.
- У середньому достатність регулятивного капіталу сектору на початок жовтня складала близько 16.2%, найнижчі показники у державних банків, найвищі – в іноземних.

Страховий ринок надалі зростає...

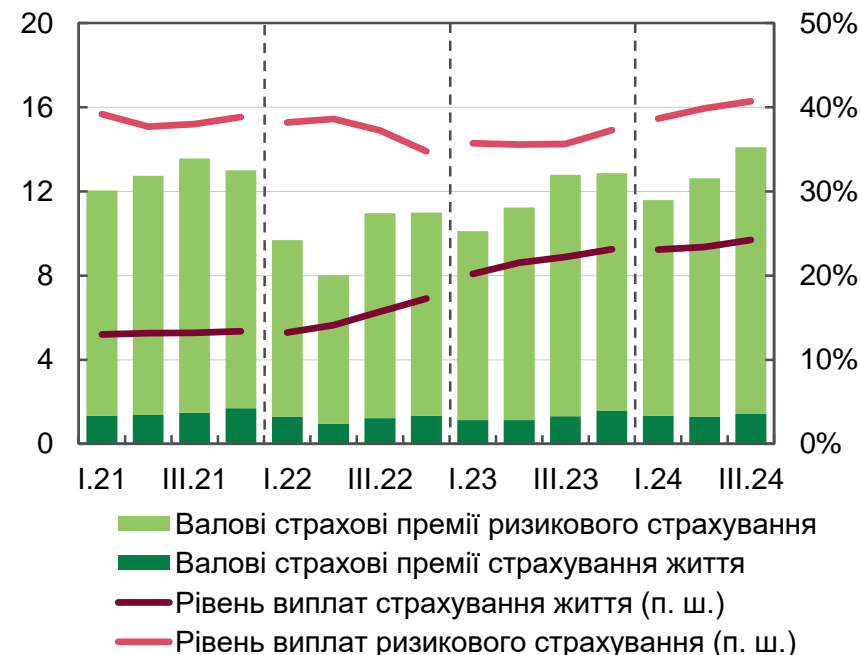
Обсяг активів страховиків та їхня кількість, млрд грн

* Дані регуляторної звітності відображають обсяги активів та зобов'язань страховика з відображенням обсягів окремих складових за пруденційними вимогами, передусім резервів.

Джерело: НБУ.

Премії та рівень виплат за видами страхування, млрд грн

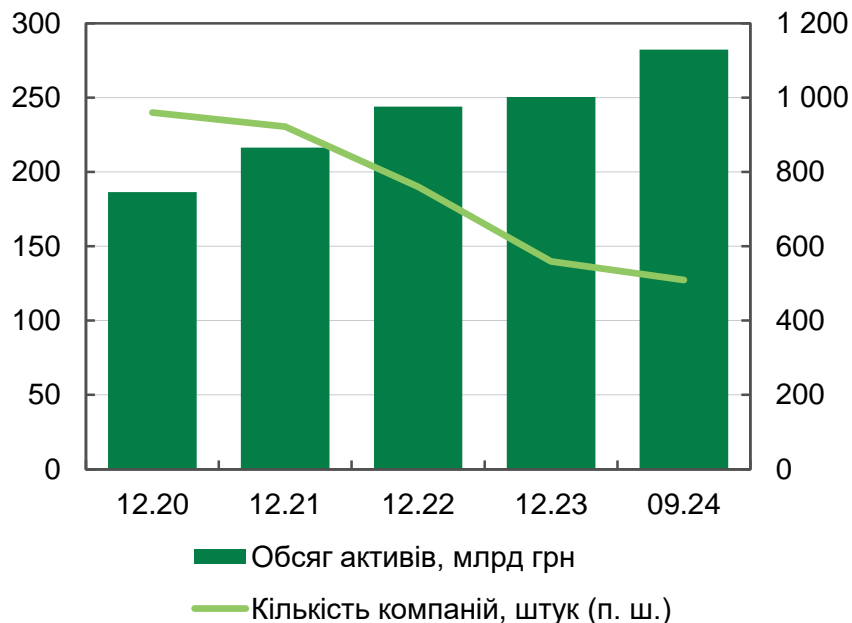

Джерело: НБУ.

- Незважаючи на вихід з ринку 32 страховиків з початку 2024 року, обсяг активів страхового ринку продовжує зростати.
- Як і раніше, лівову частку страхового портфеля ризикових страховиків формують транспортне страхування (КАСКО, ОСЦПВ та “Зелена картка”) і особисте страхування (життя та здоров’я) – понад 80% премій та 90% виплат.

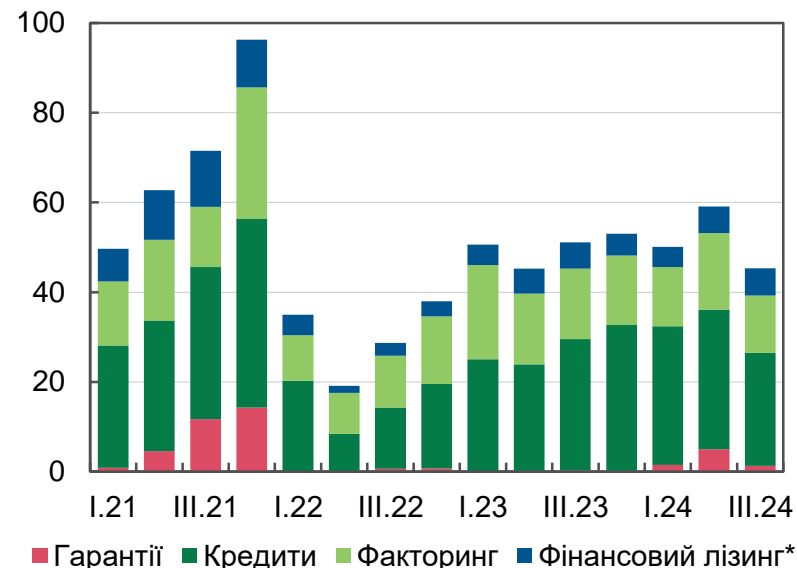
...як і фінансові компанії, що повільно відновлюють діяльність...

Обсяг активів та кількість фінансових компаній

Джерело: НБУ.

Обсяги наданих фінансових послуг фінансовими компаніями за видами послуг (за квартал), млрд грн

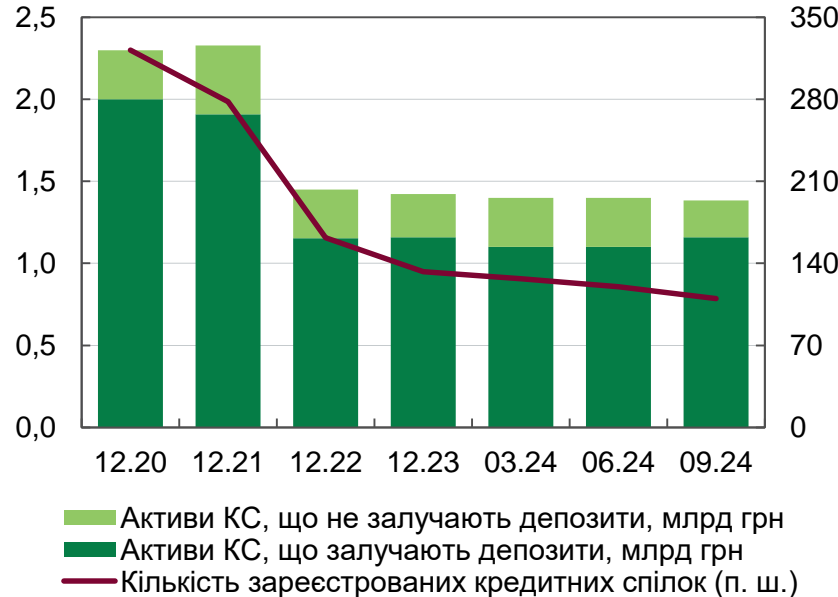

Джерело: НБУ.

- Попри вихід з ринку значної кількості фінансових компаній, обсяги активів сегменту зростають.
- Активність фінансових компаній у кредитуванні зберігається: позики становлять більше половини обсягу всіх фінансових послуг.
- Зростання обсягу нових кредитів населенню відбувається повільно, обсяги досі менші за довоєнні.

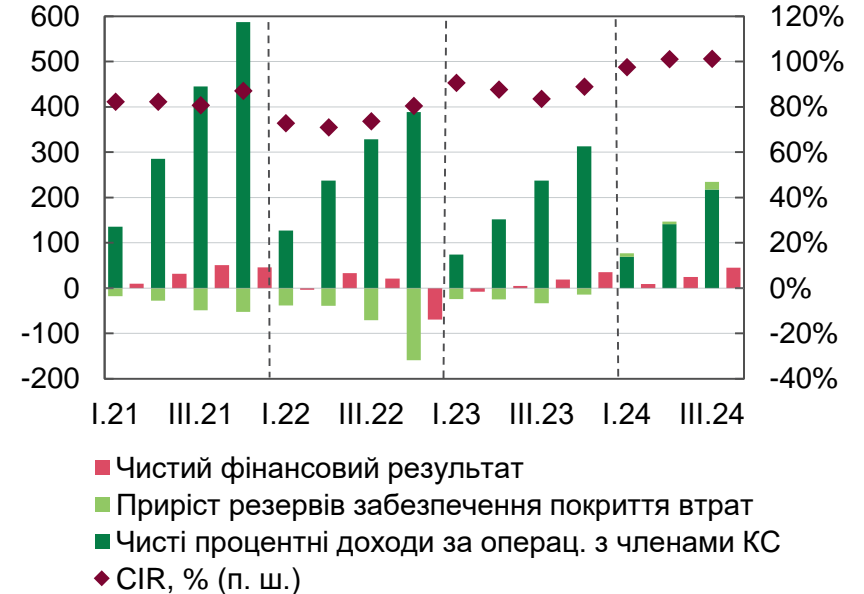
...натомість ринок кредитних спілок скорочується

Обсяг активів та кількість кредитних спілок

Джерело: НБУ.

Операційна ефективність діяльності кредитних спілок (наростаючим підсумком)

Джерело: НБУ.

- Триває зменшення обсягу активів кредитних спілок внаслідок виходу окремих з них з ринку. Скорочується кредитний портфель, переважно за рахунок кредитів аграріям-підприємцям.
- Операційна діяльність спілок залишається неефективною через високі адміністративні витрати, а їхній незначний прибуток забезпечується розформуванням резервів.
- За рахунок прибутку збільшився власний капітал спілок. Водночас триває вплив депозитів та додаткових пайових внесків,